

Za više informacija ili naručivanje publikacije kontaktirajte:
Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine

Adresa:

(sjedište) Kralja Petra Krešimira IV 8a, 88000 Mostar, BiH

Tel.: +387 36 334-381 / +387 36 334 382

Fax: +38736318-420

e-mail: mostar@ipr.gov.ba

Adresa:

(ispostava) Hamdije Ćemerlića 2/7, 71000 Sarajevo, BiH

Tel.: +387 33 652 765

Fax: +387 33 652 757

e-mail: sarajevo@ipr.ba

Adresa:

(ispostava) Ulica Bana dr. Lazarevića i Vase Pelagića, 78000 Banja Luka, BiH

Tel. +387 51 218 312 / +387 51 218 532

www.ipr.gov.ba

Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO)

Adresa:

34, chemin des Colombettes

P.O. Box 18

CH-1211 Geneva 20

Switzerland

Tel.: +41 22 338 91 11

Fax: +41 22 740 18 12

e-mail: wipo.mail@wipo.int

Koordinacijski ured u New Yorku

Adresa:

2, United Nations Plaza

Suite 2525

New York, N.Y. 10017

United States of America

Tel.: +1212 963 6813

Fax: +1212 963 4801

e-mail: wipo@un.org

Posjetite **WIPO-ov** website:

http://www.wipo.int

i naručite iz WIPO-ve elektroničke knjižare:

http://www.wipo.int/ebookshop

WIPO Publication No. 498 CR (Croatian) ISBN 978-92-805-1819-1

Edicija
„Primjena intelektualnog
vlasništva u poslovanju“

Broj

2

DOPADLJIV IZGLED

Uvod u industrijski dizajn za
mala i srednja poduzeća

SVJETSKA
ORGANIZACIJA ZA
INTELEKTUALNO
VLASNIŠTVO

Uvod

Ovo je drugi priručnik iz edicije „Primjena intelektualnog vlasništva u poslovanju“. Posvećen je industrijskom dizajnu kao ključnom činitelju uspjeha proizvoda na tržištu.

U okviru prava intelektualnog vlasništva, pod industrijskim dizajnom se podrazumijeva estetski ili vanjski izgled proizvoda. To je ono što proizvod čini privlačnim ili proizvodom po ukusu potrošača. Vizualna privlačnost jedna je od ključnih značajki koje utječu na odluku potrošača da se opredijeli za određeni proizvod. Industrijski dizajn pomaže tvrtkama da naprave razliku između vlastitih i konkurentskih proizvoda, kao i da poboljšaju imidž svojih proizvoda. Zato je tako značajno osigurati odgovarajuću zaštitu industrijskog dizajna.

Priručnik je osmišljen kao uvod u zaštitu industrijskog dizajna za mala i srednja poduzeća (MSP) i uključuje pitanja i odgovore, kao i primjere i ilustracije zaštićenog industrijskog dizajna.

Priručnik može biti izrađen u verziji posebno prilagođenoj državi u kojoj se objavljuje, putem suradnje s državnim institucijama i lokalnim partnerima, koji se slobodno mogu obratiti WIPO-u kako bi dobili primjerak smjernica za prilagodbu.

Kamil Idris,
generalni ravnatelj WIPO-a

Sadržaj

	Stranica
<u>1. Industrijski dizajn</u>	<u>3</u>
<u>2. Zaštita industrijskog dizajna</u>	<u>6</u>
<u>3. Zaštita dizajna u inozemstvu</u>	<u>16</u>
<u>4. Ostvarivanje prava industrijskog dizajna</u>	<u>18</u>
<u>5. Druga pravna sredstva za zaštitu industrijskog dizajna</u>	<u>19</u>

1. Industrijski dizajn

Što je industrijski dizajn?

U svakodnevnom govoru industrijski dizajn se, općenito, odnosi na cjelokupan izgled i funkciju proizvoda. Za jednu fotelju se kaže da ima dobar industrijski dizajn ako je udobna za sjedenje i sviđa nam se kako izgleda. Za poduzeća dizajniranje proizvoda obično podrazumijeva razradu njegovih funkcionalnih i estetskih elemenata, uzimajući u obzir pitanja kao što su utrživost proizvoda, cijena proizvodnje ili lakoća transporta, skladištenja, popravka i prodaje.

Iz perspektive prava intelektualnog vlasništva, međutim, **industrijski dizajn se odnosi samo na ukrasne ili estetske aspekte proizvoda**. Drugim riječima, on se odnosi samo na vanjski izgled fotelje. Iako dizajn nekog proizvoda može imati tehničke ili funkcionalne osobine, industrijski dizajn, kao kategorija prava intelektualnog vlasništva, odnosi se samo na estetsku prirodu gotovog proizvoda i odvojen je od bilo kojeg tehničkog ili funkcionalnog aspekta.

Industrijski dizajn se primjenjuje na širok spektar industrijskih proizvoda, modnih predmeta i ručnih radova, od tehničkih i medicinskih instrumenata do satova, nakita i drugih luksuznih predmeta; od proizvoda

za kućanstvo, igračka i električnih aparata do vozila i građevinskih struktura; od dezena tekstila do sportske opreme. Industrijski dizajn je, također, važan i u odnosu na pakiranje, ambalažu i posebnu opremu proizvoda.

Prema pravilu, industrijski dizajn se sastoji od:

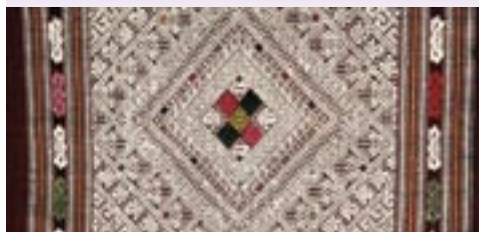
- trodimenzionalnih karakteristika kao što je **oblik** proizvoda,
- dvodimenzionalnih karakteristika kao što su **ukrasi, uzorci, crte ili boja** proizvoda, ili
- kombinacija jedne ili više tih karakteristika.

Primjer trodimenzionalnog dizajna

Ljubaznošću: Villeroy + Boch A.G.

Primjer dvodimenzionalnog dizajna

Kreativan dizajn u poslovanju

Poduzeća često odvajaju značajnu količinu vremena i sredstava na poboljšanje privlačnosti izgleda svojih proizvoda. Novi i izvorni dizajni se često stvaraju s ciljem:

1. **Da učine proizvod dopadljivim određenim dijelovima tržišta:** male izmjene u dizajnu nekih proizvoda (npr., sat) mogu ih učiniti prikladnima za različite starosne, obrazovne ili socijalne skupine. Iako je osnovna funkcija sata ista, djeca i odrasli, općenito, imaju veoma različite ukuse što se tiče dizajna.
2. **Da kreiraju tzv. tržišnu nišu:** u tržišnoj konkurenciji mnoge tvrtke nastoje kreirati tzv. tržišnu nišu predstavljajući kreativan dizajn svojih novih proizvoda koji ih razlikuje od konkurentskih. Tu se može raditi o običnim predmetima, kao što su brave, cipele, šalice i tanjurići sve do potencijalno skupih predmeta, kao što su nakit, računala ili automobili.
3. **Da ojačaju brand:** kreativan dizajn se često kombinira s distinktivnim žigom da bi se istaknula svojstvenost branda tvrtke. Mnoge tvrtke su uspješno stvorile ili redefinirale imidž fokusiranjem na dizajn proizvoda.

Zašto je potrebno zaštititi industrijski dizajn?

Industrijski dizajn povećava vrijednost proizvoda, čini ga **privlačnim i dopadljivim** kupcima, pa čak može biti i jedini razlog za kupnju. Stoga bi ključni dio poslovne strategije jednog dizajnera ili proizvođača trebala biti zaštita vrijednog dizajna.

Zaštićujući industrijski dizajn registracijom u državnim ili regionalnim ustanovama za intelektualno vlasništvo, vlasnik stječe isključivo pravo da spriječi druge u nedopuštenom kopiranju ili oponašanju dizajna. To čini dio uspješne poslovne logike, jer jača poslovnu konkurentnost i često donosi dodatni prihod na jedan ili više načina:

Ljubaznošću: Victorinox Ltd.

- Registracijom dizajna u mogućnosti ste spriječiti da ga konkurencija kopira i oponaša i na taj način jačati vašu konkurentsku poziciju na tržištu.

- Registracija vrijednog dizajna doprinosi ostvarivanju **pravičnog povrata sredstava** uložениh u kreiranje i marketing određenog proizvoda, čime se povećava dobit.
- Industrijski dizajn je jedno od **poslovnih dobara** koje može povećati komercijalnu vrijednost tvrtke i njezinih proizvoda. Što je dizajn uspješniji, veća je njegova vrijednost za tvrtku.
- Zaštićeni dizajn, također, može biti **licenciran** (ili prodan) trećim osobama uz naknadu. Licenciranjem ćete možda moći ući na tržišta na koji ne biste mogli ući na drugačiji način.
- Registracija industrijskog dizajna potiče **pošteno tržišno natjecanje** i časno poslovanje, čiji je rezultat proizvodnja širokog spektra estetski privlačnih proizvoda.

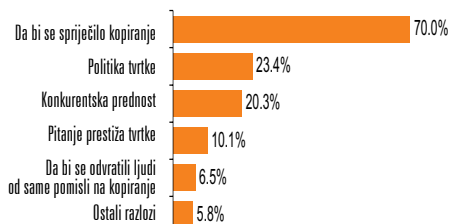
Ukazivanje na značaj dizajna

Dok se funkcionalni elementi lampe značajno ne razlikuju od proizvoda do proizvoda, njezin izgled će vjerojatno biti jedna od glavnih odrednica uspješnosti na tržištu. To je razlog što registri industrijskog dizajna u mnogim zemljama imaju dugačku listu dizajna proizvoda za kućanstvo, kao što su lampe.

Ljubaznošću: Nemo S.p.A.

Razlozi za zaštitu dizajna u Europskoj uniji

Izvor: OHIM, Studija procjene budućih zahtjeva za registraciju dizajna na razini Europske unije (2002).

2. Zaštita industrijskog dizajna

Kako ostvariti zaštitu industrijskog dizajna?

Na osnovi propisa o industrijskom dizajnu u većini zemalja, **industrijski dizajn mora biti registriran da bi bio zaštićen**.

Da biste registrirali industrijski dizajn, morate podnijeti prijavu **državnoj ustanovi za intelektualno vlasništvo** u zemlji u kojoj želite zaštitu (popis internetskih stranica ustanova za zaštitu intelektualnog vlasništva nalazi se u Aneksu I). Za zaštitu u inozemstvu pogledajte Odjeljak 3.

Potrebno je napomenuti da su neke zemlje ili neki zajednički ekonomski prostori, kao što je Europska unija, nedavno donesenim propisima omogućili ostvarivanje ograničene zaštite industrijskog dizajna za **neregistrirani dizajn** s rokom trajanja od tri godine od dana objavljivanja dizajna u Europskoj uniji.

Neregistrirani dizajn tvrtkama daje priliku da ispitaju tržište za svoje proizvode prije nego što ulože napor i sredstva u registraciju dizajna od kojih mnogi možda i ne uspiju na tržištu. Također, neki dizajni opstaju na tržištu vrlo kratko vrijeme, osobito u modnoj industriji. Neregistrirani dizajn je za takve proizvode dobra

alternativa. Međutim, nakon što je proizvod gotov, dizajneri imaju rok od 12 mjeseci za registraciju. Zaštita neregistriranog dizajna zbog vremenskog ograničenja od tri godine mnogo se teže provodi nego zaštita registriranog dizajna, koja u Europskoj uniji za registrirani dizajn traje 25 godina.

Iako se ovaj priručnik, uglavnom, bavi registriranim industrijskim dizajnom, važno je istaknuti da u nekim zemljama postoje i drugi načini zaštite industrijskog dizajna:

- Ovisno o konkretnom nacionalnom zakonu i vrsti dizajna, jedna takva mogućnost za zaštitu dizajna je **zakon o autorskom pravu**. Autorsko pravo, općenito, osigurava isključiva prava za književna i umjetnička djela. Obzirom da se neke vrste dizajna u nekim zemljama smatraju umjetničkim ili djelima primijenjene umjetnosti, može se primijeniti autorskoppravna zaštita, što za mala i srednja poduzeća može predstavljati atraktivnu opciju.
- Dodatno, u pojedinim zemljama, ako neki industrijski dizajn na tržištu funkcionira kao žig, onda može biti i zaštićen kao **trodimenzionalni žig**. Takva je zaštita moguća kada proizvod ili njegovo pakiranje imaju distinktivan oblik.

- Zaštita industrijskog dizajna tvrtke od imitacije u nekim se zemljama zasniva na pravu **nelojalne konkurencije**.

Više detalja o zaštiti dizajna zakonima o autorskom pravu, žigu ili neloyalnoj konkurenciji pogledajte u Odjeljku 5.

Koja su prava osigurana zaštitom industrijskog dizajna?

Zaštitom industrijskog dizajna registracijom vlasnik dobiva **pravo da spriječi neovlašteno kopiranje ili imitiranje dizajna od trećih osoba**. To znači i isključivo pravo izrade, ponude, uvoza, izvoza ili prodaje bilo kojeg proizvoda u koji je zaštićeni dizajn ugrađen ili na

kojem je primijenjen. Zakonodavstvo i praksa pojedine zemlje ili regije određuju konkretan opseg zaštite registriranog dizajna.

Što može biti registrirano kao industrijski dizajn?

Opće je pravilo da dizajn mora ispuniti jedan ili više uvjeta, ovisno o nacionalnim zakonima, da bi mogao biti registriran.

- Dizajn mora biti „**nov**“. Dizajn se smatra novim ako identičan dizajn nije postao dostupan javnosti prije dana podnošenja zahtjeva za registraciju.

Isključiva prava

Pretpostavimo da je vaša tvrtka kreirala kišobran novog dizajna, registrirala ga u državnoj ustanovi za intelektualno vlasništvo i na taj način pribavila isključiva prava na kišobran tog dizajna. To znači da, ako vi otkrijete da konkurent pravi, prodaje ili uvozi kišobrane sa istim ili sa značajno sličnim dizajnom, bit ćete u mogućnosti da ga spriječite da koristi vaš dizajn i možda dobijete i naknadu za štetu koju je vaš posao pretrpio nedopuštenim korištenjem vašeg zaštićenog dizajna. Dakle, iako vi ne možete spriječiti

druge da proizvode konkurentne proizvode, vi ih možete spriječiti da prave proizvode koji izgledaju isto kao vaši, odnosno da besplatno koriste vašu kreativnost. O detaljima kako da ostvarite svoja prava, savjetuje vam se da konzultirate pravnog stručnjaka za intelektualno vlasništvo.

happy rain

- Dizajn mora biti „**originalan**“. Dizajn se smatra originalnim ako ga je samostalno kreirao dizajner i ako nije kopija ili imitacija postojećih dizajna.
- Dizajn mora imati „**individualan karakter**“. Ovaj uvjet je zadovoljen kada se ukupan dojam, koji dizajn ostavlja na informiranog korisnika, razlikuje od ukupnog dojma koji na tog korisnika ostavlja bilo koji raniji dizajn koji je bio dostupan javnosti.

Uobičajeno je da se dizajn koji se može štiti odnosi na karakteristike proizvoda dobivenih industrijskom preradom, kao što su oblik cipele, dizajn naušnice ili ukras na čajniku. Međutim, u digitalnom svijetu zaštita se u nekim zemljama postupno proširuje na brojne druge proizvode i vrste dizajna. To obuhvaća elektronske ikonice na radnoj površini računala, koje su generirane računalnim kodovima, potom, oblik fonta, grafiku na ekranima računala i mobilnih telefona itd.

Što se ne može štiti pravima industrijskog dizajna?

Dizajni kojima je u mnogim zemljama uskraćena registracija uključuju sljedeće:

- Dizajni koji ne ispunjavaju uvjete novosti, originalnosti i/ili individualnog karaktera (kao što je već objašnjeno);
- Dizajni za koje se smatra da su određeni isključivo **tehničkom funkcijom** proizvoda. Takve tehničke ili funkcionalne karakteristike dizajna mogu biti zaštićene, ovisno o pojedinom slučaju, drugim pravima intelektualnog vlasništva (primjerice, patentom, malim patentom ili poslovnom tajnom).
- Dizajni koji sadrže zaštićene **službene simbole ili znakove** (kao što je državna zastava).
- Dizajni za koje se smatra da su **suprotni javnom poretku i/ili moralu**.

Važno je napomenuti da su u nekim zemljama **rukotvorine** isključene iz zaštite dizajna jer, prema zakonu o industrijskom dizajnu tih zemalja, proizvod na koji se odnosi industrijski dizajn mora biti dobiven industrijskom proizvodnjom ili može biti umnožen na industrijski način.

Dodatna ograničenja u odnosu na pravo registriranja dizajna razlikuju se u ovisnosti od nacionalnih zakonodavstava. Preporučljivo je konzultirati zastupnika u području prava intelektualnog vlasništva ili nadležnu državnu ustanovu za intelektualno vlasništvo.

Kako se registrira dizajn?

Da biste registrirali dizajn u svojoj zemlji, obično trebate uraditi sljedeće:

- Popuniti **formular prijave za registraciju**, koji vam osigurava vaša državna ustanova za intelektualno vlasništvo (pogledajte Aneks I. s popisom internetskih stranica ustanova za intelektualno vlasništvo u kojima možete registrirati svoj dizajn). U prijavu upisujete svoje ime, kontakt-podatke i uključujete **crteže i/ili fotografije predmetnog dizajna** (standardni formati su najčešće naznačeni).
- U nekim se zemljama od vas zahtijeva, ili vam se daje mogućnost, da podnesete **pismeni opis ili izjavu o novosti industrijskog dizajna**. Treba opisati dizajn, a ne proizvod na koji se on odnosi. Opis treba biti precizan i razdvajati dizajn na odgovarajući način glede bilo kojeg sličnog ranijeg dizajna. On treba sadržavati sve distinktivne estetske karakteristike dizajna, te opis najvažnijih karakteristika. U nekim zemljama ispitivač može tražiti uzorak dizajna da bi ga bolje razumio ili osjetio njegovu teksturu ili materijal.
- Od vas će se, također, zahtijevati da **platite odgovarajuću pristojbu za podnošenje prijave**.

- Vi možete odlučiti da angažirate zastupnika u području prava intelektualnog vlasništva da vam pomogne pri popunjavanju prijave i tijekom postupka registracije. U tom slučaju vi, također, morate podnijeti **dokument kojim se potvrđuje prijenos ovlasti na vašeg zastupnika**.

Neke ustanove registriraju dizajn odmah nakon obavljenog formalnog ispitivanja kojim utvrđuju da su administrativne formalnosti ispoštovane. Druge mogu provesti suštinsko ispitivanje, provjeravajući uvjete novosti i/ili originalnosti za prijavljeni dizajn. Sve više i više ustanova prihvaća registriranje bez provjeravanja novosti i/ili originalnosti.

Jednom kada je dizajn registriran, on se upisuje u registar dizajna, objavljuje se u službenom glasilu za dizajn i izdaje se **certifikat o registraciji dizajna**. U nekim zemljama i regijama moguće je podnijeti **zahtjev za odgođeno objavljivanje** i u tom slučaju registrirani dizajn će biti tajna određeno vrijeme, propisano relevantnim zakonom. Sprečavanje objavljivanja u određenom razdoblju možda je poželjnije zbog strateških poslovnih razloga.

Detalji o tomu kako zaštititi dizajn u inozemstvu nalaze se u Odjeljku 3.

Koliko je vremena potrebno da se registrira dizajn?

Postupak registracije industrijskog dizajna ovisi o pojedinoj državnoj ustanovi za intelektualno vlasništvo i obično traje od 6 do 12 mjeseci ili dulje, što ovisi od brojnih pitanja, kao što su ima li primjedaba ispitivača za dizajn, ili postoji li odredba o prigovoru prije registracije predmetnog industrijskog dizajna.

Koliko je važno čuvanje tajnosti dizajna prije registracije?

Ako želite zaštititi svoj industrijski dizajn putem sustava registriranja, čuvanje tajnosti dizajna je od presudne važnosti. Razlog za to je što

je osnovni uvjet za zaštitu dizajna obično taj da dizajn mora biti „**nov**“. Ako pokazujete svoj dizajn drugima, preporučljivo je da imate u pisanoj formi ugovore s klauzulom o povjerljivosti, koja potvrđuje da je dizajn tajan.

Dizajn koji je već bio predstavljen u javnosti putem, primjerice, reklamiranja u katalogu ili brošuri vaše tvrtke, više ne ispunjava uvjet „novosti“. On je postao dio javnog dobra i ne može biti zaštićen osim ako odnosni zakon omogućuje tzv. grace-period ili ako je moguće pozvati se na pravo prvenstva (pogledajte, također, „Kako zaštititi industrijski dizajn u inozemstvu“ na strani 16).

Primjer: BEBA I DJECA

Uzimajući u obzir dobrobit i komfor beba u kupaonici, jedno malo francusko poduzeće „Beba i djeca“ dizajniralo je i proizvelo višeću ležaljku za bebe za kupaonicu. Jednostavan i originalan dizajn ležaljke svidio se majkama i bebama diljem svijeta. Kako bi osigurala zaštitu svog novog proizvoda, tvrtka „Beba i djeca“ je u ožujku 2000. podnijela međunarodnu prijavu za registraciju industrijskog dizajna. Nakon što je registracija izvršena, tvrtka „Beba i djeca“ je uspjela komercijalizirati svoj proizvod u više od deset zemalja, na tri različita kontinenta, bilo izravno ili na osnovi ugovora o licenci,

a sve zasnovano na njihovom registriranom industrijskom dizajnu. Uspjeh ovog proizvoda je bio značajan. Viseća ležaljka je danas jedan od vodećih proizvoda tvrtke „Beba i djeca“ i tvrtka, „naoružana“ legalnim monopolom industrijskog dizajna osiguranog zaštitom, nastavlja plasirati svoj proizvod diljem svijeta.

Ljubaznošću: „Beba i djeca“

Što je „grace-period“?

U nekim zemljama zakonodavstvo omogućuje „grace-period“ za registraciju od, najčešće, šest mjeseci ili jedne godine od trenutka kada je dizajn postao dostupan javnosti, otkriven ili objavljen.

Radi se o slučajevima kada su proizvodi predmetnog dizajna prodani, izloženi na sajmu trgovine i ostalim sajmovima ili na izložbi, ili su objavljeni u katalogu, brošuri ili reklamirani prije podnošenja prijave za zaštitu dizajna. Za vrijeme tog razdoblja vi možete plasirati vaš dizajn, a da ne izgubi uvjet novosti i još uvijek možete podnijeti prijavu za registraciju.

Međutim, kako to nije slučaj u svim zemljama i zbog toga što je „grace-period“ vremenski ograničen, često je bolje čuvati dizajn u tajnosti dok se ne podnese prijava za zaštitu dizajna. Također, za vrijeme „grace-perioda“ vi nećete imati isključiva prava na dizajn (iako vaš dizajn može biti automatski zaštićen prema zakonu o autorskom pravu ili zakonu o nelojalnoj konkurenciji, ovisno o odredbama relevantnog nacionalnog zakonodavstva). O autorskom pravu više u Odjeljku 5.

Koliko traje zaštita industrijskog dizajna?

Trajanje zaštite za registrirani industrijski dizajn varira od zemlje do zemlje, ali obično je to **najmanje 10 godina** (iako je često i dulje, primjerice, 14 godina za patente dizajna

u Sjedinjenim Američkim Državama i do 25 godina za registrirani komunitarni dizajn u Europskoj uniji). U mnogim zemljama nositelji prava su obvezni da nakon pet godina obnove zaštitu svojih dizajna.

Koliko košta zaštita industrijskog dizajna?

Konkretna cijena je značajno različita od zemlje do zemlje. Ipak, važno je imati na umu različite vrste troškova unutar postupka:

- 1. Registracijska pristojba** koja se plaća državnim ili regionalnim ustanovama za intelektualno vlasništvo. Ta pristojba je različita ovisno od broja dizajna koji se registriraju i od broja zemalja u kojima se podnosi prijava za registraciju. Primjerice, jedna prijava za registraciju po komunitarnom dizajnu u zemljama Europske unije košta 350 eura. Taj iznos može narasti do 1.925 eura ako prijava sadrži 10 dizajna. Podatke o točnim iznosima pristojbi trebalo bi pribaviti od vašeg zastupnika u području prava intelektualnog vlasništva ili od nadležne ustanove za intelektualno vlasništvo.
- 2. Tu su, također, i troškovi za stručnu pomoć zastupnika** u postupku registracije, ako se odlučite za tu vrstu usluge.

3. Većina zemalja zahtijeva plaćanje **pristojbe za obnavljanje zaštite**, obično na rok od pet godina, kako biste zadržali svoja isključiva prava na neki industrijski dizajn.
4. Mogu nastati troškovi za **prevođenje** industrijskog dizajna, ako ga treba zaštititi u inozemstvu.

Što trebate uraditi ako vaš dizajn kombinira funkcionalna poboljšanja i estetske karakteristike?

Da biste pribavili isključivo pravo na **funkcionalna poboljšanja** proizvoda, općenito se preporučuje da podnesete prijavu za **zaštitu patentom ili malim patentom** ili, tamo gdje funkcija nije očigledna na proizvodu, čuvate kao poslovnu tajnu. Međutim, često je slučaj da novi proizvod kombinira funkcionalna

poboljšanja s inovativnim estetskim karakteristikama. Recimo da ste vi kreirali novi mobilni telefon. Dok mobilni telefon može biti rezultat niza poboljšanja elektronskih komponenti i mogao bi se štititi patentom/ima, originalni dizajn vašeg mobilnog telefona može biti registriran kao industrijski dizajn. Možete li podnijeti prijavu za zaštitu oba ova prava? Odgovor je da.

Zaštita dizajna i poslovna strategija

Odluka o tomu kako, kada i gdje da zaštitite industrijski dizajn tvrtke može imati značajan utjecaj na druge aspekte korištenja dizajna. Zbog toga je ključno da sva pitanja o zaštiti dizajna budu obuhvaćena globalnom poslovnom strategijom jednog poduzeća. Primjerice, vrsta zaštite, cijena, učinkovitost zaštite i pitanja o vlasništvu na dizajnu mogu biti značajna prilikom odlučivanja:

- o tomu da li razvijati dizajn u okviru poduzeća, ili za to angažirati nekoga izvana,
- o planiranju vremena za korištenje novog dizajna u reklamama, oglašavanju ili javnom predstavljanju na izložbama,
- koja inozemna tržišta izabrati,
- da li, kada i na koji način dati licencu ili prenijeti prava za komercijalnu eksploataciju dizajna drugim poduzećima u zamjenu za novčanu naknadu.

Mnogi dizajneri različite aspekte svojih proizvoda štite različitim pravima intelektualnog vlasništva. Važno je, ipak, imati na umu osnovne razlike između patenata/malih patenata i industrijskog dizajna.

Patentima i malim patentima se štite izumi za funkcionalna poboljšanja proizvoda, a pravom industrijskog dizajna se štiti izgled proizvoda.

Tko se može prijaviti za zaštitu industrijskog dizajna?

Obično je to autor koji je kreirao dizajn ili, ako je on pod ugovorom, njegov poslodavac može podnijeti prijavu za registraciju. Podnositelj prijave može biti pojedinac (npr., dizajner)

ili pravna osoba (npr., poduzeće). U oba slučaja prijava se može podnijeti izravno ili posredstvom zastupnika. Ako ste stranac koji podnosi prijavu, od vas se može zahtijevati da vas predstavlja zastupnik ovlašten od državne ustanove za intelektualno vlasništvo.

Tko je vlasnik prava na nekom industrijskom dizajnu?

Kreator dizajna, tj. dizajner, obično je prvi vlasnik dizajna osim ako ne postoje posebne okolnosti. Primjerice, u većini zemalja, ako je **uposlenik** kreirao dizajn pod uvjetima ugovora o radu, to jeste za vrijeme radnog vremena u okviru poduzeća i kao dio redovitih dužnosti, prava iz dizajna (i srodna prava) automatski pripadaju poslodavcu, ili će možda

PRIMJER: DURACELL

Do 1980, proizvođači alkalne baterije, Duracell je praktički bilo poduzeće s jednim proizvodom. Godine 1981. Duracell je uposlio dizajnere-konzultante sa zadaćom da proizvedu džepnu svjetiljku, koja je ubrzo potom, 1982. godine, izbačena na tržište. Dvije godine kasnije dizajn džepne svjetiljke je osvojio nagradu Vijeća za dizajn Velike Britanije. Sljedećih godina Duracell je predstavio više varijanti džepnih svjetiljki s različitim dizajnom za različita tržišta. Džepna svjetiljka s modernim bojama je kreirana za

mlade potrošače. Inovativne funkcionalne karakteristike svjetiljke zaštićene su patentom, a dizajn je zaštićen u svim važnijim zemljama u kojima Duracell trenutačno posluje.

biti potrebno uraditi prijenos putem službenog dokumenta u pisanom obliku.

Ako je dizajn kreirao neki **dizajner po ugovoru**, prava obično pripadaju tvrtki koja je naručila dizajn. U takvim se slučajevima smatra da je dizajn kreiran za potrebe osobe koja je dizajn naručila i ona je, prema tomu, vlasnik. Da bi neka kasnija neslaganja bila izbjegnuta, pitanja prava vlasništva treba utvrditi u izvornom ugovoru s dizajnerom. Trebalo bi, također, imati u vidu da originalni crteži dizajna proizvoda mogu automatski biti autorsko pravo kreatora dizajna, pa i to pitanje, također, treba biti predmet ugovora.

PRIMJER: TRAX

TRAX je sustav sjedala za javna mjesta, koji je dizajnirao Rodney Kinsman, a koje prodaje i reklamira tvrtka OMK Design Ltd. Sjedala TRAX su izvorno dizajnirana da udovolje zahtjevima britanskih željeznica, koje su tražile sjedala dobrog izgleda, udobna i otporna na vremenske utjecaje i koja ne trebaju mnogo za održavanje. Protekom vremena, dijelom zbog svog praktičnog dizajna, TRAX je postao uspješan proizvod i postavljen je u više od 60 zračnih luka diljem svijeta.

Dizajn je TRAX zaštićen kao registrirani industrijski dizajn u Velikoj Britaniji, Australiji, zemljama Beneluksa, Njemačkoj, Italiji, Japanu i u Sjedinjenim Američkim Državama.

Je li moguće podnijeti samo jednu prijavu za registraciju više različitih dizajna?

Odgovor se značajno razlikuje od zemlje do zemlje. U mnogim zemljama vi možete podnijeti samo jednu prijavu za registraciju više dizajna (10,20 ili čak 50 dizajna) dok god se dizajni odnose na isti proizvod ili istu „klasnu“ proizvoda (pogledajte objašnjenje o „klasama“ na stranici 15).

Time OMK Design Ltd. u tim zemljama ima isključiva prava na komercijalizaciju proizvoda sa zaštićenim dizajnom. U nekim slučajevima OMK Design Ltd. je davao licencu stranim tvrtkama za proizvodnju sustava sjedala TRAX uz plaćanje naknade. Kraj teksta u okviru

To znači da, ako ste vi dizajnirali komplet stolica, stolova i komoda i željeli biste ih zaštititi, mnoge zemlje će vam dopustiti da podnesete samo jednu prijavu koja će ih sve pokriti, plaćajući samo jednu pristojbu za prijavu zato što svi oni pripadaju istoj klasi proizvoda. Međutim, ako vi također želite zaštititi jednu svjetiljku koja bi išla uz njih, vjerojatno će se od vas zahtijevati da podnesete odvojenu prijavu. Svjetiljke, u stvari, ne pripadaju istoj klasi proizvoda. Općenito, iako se pristojbe naplaćuju za svaki dodatni dizajn, one su značajno manje nego cijena podnošenja pojedinačnih prijava za svaki dizajn.

U nekim ćete zemljama, međutim, možda morati podnijeti zasebnu prijavu za svaki dizajn. Mnoge od tih zemalja, dok ograničavaju jednu prijavu na jedan dizajn, dopuštaju uključivanje u prijavu različitih varijanti dizajna. Druge dopuštaju odstupanje od pravila „jednog dizajna“ kada su svi dizajni u svezi sa „kompletom proizvoda“.

- **Varijante** bi uključivale, primjerice, dvije naušnice, koje se razlikuju po tome što se jedna prikvači za uho, a za drugu uho treba probušiti. Da bi se smatrale varijantama, dizajni se moraju primjenjivati na isti proizvod i ne smiju se značajno razlikovati jedan od drugoga.
- **Komplet proizvoda**, s druge strane, definiran je kao veći broj proizvoda istog

općeg karaktera, koji se obično prodaju zajedno ili su namijenjeni za zajedničko korištenje, te imaju neke zajedničke karakteristike dizajna. Primjeri uključuju jedaći pribor (žlice, vilice, noževe) i aparate za kućanstvo (sušilo za kosu i njegove nastavke).

Kao što možete vidjeti, širok je spektar onoga što može stati u jednu prijavu. Preciznije detalje o uvjetima i mogućnostima podnošenja prijava za zaštitu na što ekonomičniji način trebalo bi pribaviti od zastupnika ili odgovarajuće državne ustanove za intelektualno vlasništvo.

Međunarodni klasifikacijski sustav

S ciljem lakšeg pretraživanja, industrijski dizajn je klasificiran ili grupiran prema klasama. U prijavi za registraciju od podnositelja se može zahtijevati da navede klasu proizvoda za koju ima namjeru koristiti dizajn. Mnoge zemlje koriste klasifikaciju iz **Locarnskog sporazuma o uspostavi međunarodne klasifikacije za industrijski dizajn** (vidi listu klasa u Aneksu II, vidi, također, www.wipo.int/classifications/en/locarno/about/).

Možete li licencirati svoj industrijski dizajn?

Industrijski dizajn je licenciran kada vlasnik dizajna (davatelj licence) daje dozvolu drugoj osobi (stjecatelju licence) da koristi dizajn u bilo koje međusobno dogovorene svrhe. U takvim se slučajevima najčešće potpisuje **licencni ugovor** između dviju strana, koji određuje uvjete i predmet ugovora.

Ugovor o licenci često uključuje ograničenja što se tiče zemalja u kojima stjecatelj licence može koristiti dizajn, trajanja licence i vrste proizvoda za koje se može koristiti. Da biste licencirali dizajn u stranim zemljama, trebate prethodno pribaviti zaštitu ili najmanje imati podnesenu prijavu za zaštitu industrijskog dizajna u tim zemljama.

Davanje dozvole drugima za korištenje vašeg industrijskog dizajna, na osnovi ugovora o licenci, omogućit će **dodatni izvor prihoda** u vašem poslovanju, a to je i uobičajen način korištenja isključivih prava tvrtke na svoj registrirani dizajn.

Ugovori o licenciranju industrijskog dizajna su često dio širih ugovora o licenci koji pokrivaju sve aspekte proizvoda, a ne samo vizualne elemente.

3. Zaštita dizajna u inozemstvu

Zašto zaštititi industrijski dizajn u inozemstvu?

Ako vaša tvrtka ima namjeru izvoziti proizvode originalnog dizajna, ili ima namjeru dati dozvolu za proizvodnju, prodaju ili izvoz takvih proizvoda drugim gospodarskim subjektima u inozemstvu, trebalo bi razmisliti o zaštiti svojih dizajna u tim zemljama kako bi tvrtka imala iste prednosti zaštite u inozemstvu kakve ima i na domaćem tržištu.

Kako da zaštitite svoj industrijski dizajn u inozemstvu?

Zaštita industrijskog dizajna je teritorijalna. To znači da je zaštita industrijskog dizajna, općenito, ograničena na zemlju ili regiju u kojoj je registriran vaš dizajn. Dakle, ako želite da vaš industrijski dizajn bude zaštićen na izvoznim tržištima, trebali biste se pobrinuti da bude podnesena prijava za zaštitu u odgovarajućim zemljama.

Važno je imati na umu da, od dana kada ste podnijeli prijavu za zaštitu u prvoj zemlji, obično imate rok od **šest mjeseci** da zahtijevate **pravo prvenstva** prilikom podnošenja prijave za zaštitu dizajna u drugim zemljama. Kada taj rok istekne, vi nećete moći podnijeti prijavu za zaštitu dizajna u inozemstvu, jer se vaš dizajn više neće smatrati novim.

Postoje tri načina za zaštitu vašeg industrijskog dizajna u inozemstvu:

1. Nacionalna ruta: Tvrtke mogu tražiti zaštitu prijavljujući se odvojeno u državnim ustanovama za intelektualno vlasništvo svake od zemalja u kojima žele dobiti zaštitu. Taj postupak može biti prilično nepraktičan i skup, jer je obično potrebno prevođenje na nacionalne jezike, kao i plaćanje administrativnih (ponekad i pravnih) pristojbi.

2. Regionalna ruta: Ako ste zainteresirani za skupine zemalja koje su članice regionalnih sporazuma, a koji omogućuju istodobnu registraciju dizajna u više od jedne zemlje, tada možete razmotriti podnošenje samo jedne prijave u odgovarajućoj regionalnoj ustanovi za intelektualno vlasništvo. Regionalne ustanove za intelektualno vlasništvo su:

- Afrički regionalni zavod za industrijsko vlasništvo (ARIPO), nadležan za zaštitu industrijskog dizajna u afričkim zemljama engleskog govornog područja;
- Zavod za dizajn Beneluksa (BDO), za zaštitu u Belgiji, Nizozemskoj i Luksemburgu;
- Zavod za harmonizaciju unutarnjeg tržišta (OHIM), za komunitarni dizajn u zemljama Europske unije;

- Afrička organizacija za intelektualno vlasništvo (OAPI) za zaštitu u afričkim zemljama francuskog govornog područja.

Pogledajte Aneks I. s internetskim adresama regionalnih ustanova za intelektualno vlasništvo.

3. Međunarodna ruta: Tvrtke koje žele ostvariti međunarodnu registraciju svog dizajna mogu, također, koristiti procedure koje nudi Haaški sporazum o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna, ugovor kojim administrira WIPO. Podnositelj prijave iz zemlje članice Haaškog sporazuma može podnijeti jednu međunarodnu prijavu WIPO-u i dizajn će tada biti zaštićen u onoliko zemalja članica Sporazuma u koliko podnositelj prijave to želi. Ovaj ugovor omogućuje jednostavniji i jeftiniji način za registriranje industrijskog dizajna u različitim zemljama. Za potpunu informaciju o Haaškom sporazumu, uključujući listu zemalja članica, kao i formular za prijavu, posjetite internetsku stranicu WIPO-a na www.wipo.int/hague/.

Troškovi registracije industrijskog dizajna prema Haaškom sporazumu različiti su, ovisno o broju dizajna koji se registriraju i broju zemalja u kojima se zaštita traži. Primjerice, trošak

zaštite za pet dizajna, u 11 zemalja, korištenjem međunarodne rute koju nudi Haaški sustav, iznosi približno 900 švicarskih franaka.

4. Ostvarivanje prava industrijskog dizajna

Kako ostvariti zaštitu kada se vaš dizajn oponaša, kopira ili na drugi način krše vaša prava?

Ostvarivanje bilo kojeg prava intelektualnog vlasništva može biti kompleksno pitanje za koje je obično preporučljivo potražiti profesionalnu pomoć zastupnika u području prava intelektualnog vlasništva. Važno je imati

na umu da najveću odgovornost za otkrivanje i poduzimanje akcije protiv oponašanja ili drugih kršenja prava iz industrijskog dizajna snosi njegov vlasnik. **Drugim riječima, vi ste odgovorni za nadzor korištenja dizajna na tržištu, otkrivanje svakog imitatora ili krivotvoritelja, kao i za donošenje odluke hoće li, kako i kada biti poduzeta akcija protiv njih.**

Zastupnik u području prava intelektualnog vlasništva je, naravno, stručna osoba, koja će vas informirati o mogućnostima za pokretanje zakonskog postupka u vašoj zemlji protiv imitatora, prekršitelja i krivotvoritelja i posavjetovati kako da riješite taj spor.

Medunarodna zaštita dizajna

U 2001. deset najvećih korisnika Haaškog sustava za međunarodno registriranje industrijskog dizajna, prema broju prijava, bili su: Swatch Group, Interior, Sony Overseas, Hermes, Daimler Chrysler, Nokia, Villeroy + Boch, A.G., Moulinex, Philips Electronics i Salomon. U toj je godini grupa Swatch, kao najveći korisnik tog sustava, deponirala 103 prijave za registraciju dizajna, koristeći Haaški sustav. Poseban izgled njihovih satova je smatran presudnom karakteristikom koja utječe na to da potrošači izaberu njihov proizvod. Imajući to u vidu, tvrtka, kao što

je grupa Swatch, ulaže velike iznose novca i stručnih snaga u razvoj vrhunskog dizajna, vodi računa o tomu da stekne isključiva prava na eksploataciju svojih dizajna putem registracije u mnogim zemljama.

Ljubaznošću: Swatch AG

Kad god mislite da postoji **povreda prava**, vi možete odlučiti da, kao prvi korak, pošaljete pismo upozorenja, u kojem obavještavate prekršitelja o mogućem sukobu između njegovog dizajna i vaših isključivih prava.

Preporučljiva je pomoć pravnika u planiranju takvog pisma. Ako se povreda prava nastavlja, može biti neophodno da se poduzmu zakonske radnje protiv prekršitelja.

Ako znate mjesto na kojem se dešavaju protivpravne aktivnosti, postoji mogućnost da poduzmete iznenadne akcije pribavljanjem naloga za pretres i ovrhu (kojeg najčešće izdaje ovlašteni sud ili policija) i na osnovu njega izdejsvujete upad bez prethodnog obavještenja u prostorije navodnog prekršitelja - tvrtke ili pojedinca.

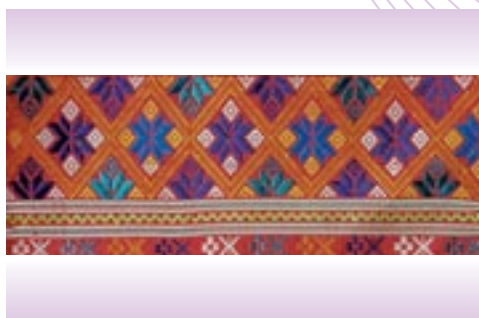
S ciljem sprečavanja **uvoza krivotvorene robe**, u mnogim zemljama vlasnik dizajna na raspolaganju ima mjere koje se mogu poduzeti na međunarodnim granicama posredstvom državnih carinskih uprava.

Prema pravilu, kada je prekršaj otkriven, preporučuje se potražiti profesionalni pravni savjet.

5. Druga pravna sredstva za zaštitu industrijskog dizajna

Koje su razlike između zaštite dizajna autorskim pravom i pravom industrijskog dizajna?

U nekim zemljama odgovarajući zakon omogućuje da se pojedini dizajni štite autorskim pravom, kao, primjerice, dizajn tekstila i tkanina.

U velikom broju zemalja vi možete pribaviti kumulativnu zaštitu (tj. zaštitu autorskog prava i zaštitu industrijskog dizajna), koja može postojati istodobno za isti dizajn, a u malom broju zemalja ta dva oblika zaštite međusobno se isključuju.

Prije nego što donesete odluku o tomu kako da najbolje zaštitite svoj dizajn, trebate razumjeti razliku između navedena dva oblika zaštite. Neke od glavnih razlika su:

Registracija

- Industrijski dizajn, prema zakonu o industrijskom dizajnu, općenito treba da **registrira** podnositelj prijave prije objavljivanja ili javnog korištenja bilo gdje ili bar najmanje u zemlji u kojoj je zaštita zatražena.

Potvrda o registraciji, dobivena za zaštitu prema zakonu o industrijskom dizajnu, može biti korisna u slučajevima povrede prava, jer pruža čvrstu osnovu za ostvarivanje vaših isključivih prava.

- Autorsko pravo na djelima koja se smatraju originalnima postoji bez posebnih formalnosti. Iako **za zaštitu nije potrebna registracija**, u nekim zemljama postoje posebne pohrane u koje možete deponirati vaš dizajn i za to dobiti potvrdu.

Trajanje zaštite

- Zaštita industrijskog dizajna obično traje **između 10 i 25 godina**, što ovisi o zemlji u kojoj se zaštita traži. Treba, također, imati na umu da postupak registriranja industrijskog dizajna može potrajati neko vrijeme i možda uvijek nije odgovarajući za proizvode koji su vezani za prolazne trendove (npr., proizvodi modne industrije).

- Zaštita autorskog prava u većini zemalja traje **za vrijeme autorovog života i 50 ili 70 godina nakon njegove smrti**.

Opseg zaštite

- Pravo dodijeljeno registracijom industrijskog dizajna je **apsolutno pravo**, u smislu da povreda prava postoji neovisno o tomu je li kopiranje urađeno namjerno ili ne.
- Da bi ostvario svoja prava prema zakonu o autorskom pravu, nositelj tih prava mora dokazati da je djelo kojim je izvršena navodna povreda prava izravna ili neizravna reprodukcija djela zaštićenog autorskim pravom.

Vrste proizvoda

- U većini zemalja **svi dizajni ne mogu biti zaštićeni autorskim pravom**, već se prvenstveno štite oni koji se mogu smatrati umjetničkim djelom. Iako razlika možda uvijek nije jasna, malo je vjerojatno da će neki dizajni, kao što je oblik gotovog proizvoda, moći biti zaštićeni prema zakonu o autorskom pravu, dok drugi, primjerice, dizajni tekstila, često su pokriveni s oba oblika zaštite.

Troškovi

- Registriranje vašeg dizajna u zemljama za koje ste zainteresirani znači da ćete morati

platiti odgovarajuću pristojbu. Dodatno, može biti korisno ili potrebno koristiti usluge zastupnika koji će vam pomoći pri sastavljanju prijave, a što donosi dodatne troškove.

- Uzimajući u obzir da, prema većini nacionalnih zakona o autorskom pravu, nije potrebno formalno registriranje djela koja su zaštićena autorskim pravom, obično nema ni izravnih troškova vezanih za tu zaštitu. Međutim, mogu postojati troškovi vezani za: (a) deponiranje djela u pohtanu autorskih djela u zemljama u kojim on postoji i (b) demonstriranje dokaza o vlasništvu u slučaju spora.

Ukratko, zaštita dobivena registriranjem industrijskog dizajna je jača, jer obuhvaća i nenamjeran prekršaj i osigurava potvrdu o registraciji, koja može biti važan dokaz u slučaju kršenja prava, ali zahtijeva više napora (financijskog i administrativnog), zato što je u pitanju postupak registracije, a i razdoblje zaštite je kraće.

U svakom slučaju, a posebno ako dizajn nije registriran, preporučljivo je da se **vodi precizna evidencija o svakom koraku tijekom nastanka dizajna**. Potpisivanje i stavljanje datuma na svaki nacrt i ispravno arhiviranje mogu pomoći u slučaju kršenja prava.

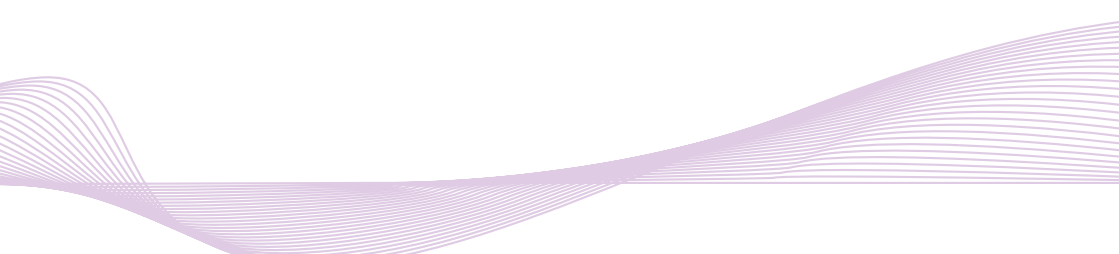
Primjer: Prema nedavnom istraživanju među dizajnerima tkanina u Ujedinjenom Kraljevstvu, 80% ispitanih izjavilo je da uvijek vodi evidenciju dokumenata originalnog dizajna, te da su svjesni njihovog značaja u postupku dokazivanja vlasništva na autorskim pravima.

U kojim slučajevima zakon o žigu štiti dizajn?

Žig je distinktivan znak (najčešće je to riječ, logo ili njihova kombinacija) kojim se proizvod jedne tvrtke razlikuje od proizvoda druge tvrtke. Postoje okolnosti u kojima oblik, dizajn ili pakiranje određenog proizvoda mogu biti smatrani karakterističnom osobinom proizvoda na kojeg se odnose i mogu biti zaštićeni kao trodimenzionalni žig. Boca Coca-Cole ili trokutasti oblik čokolade Toblerone neki su od takvih primjera.

Toblerone® žig koji je registrirao Kraft Foods Group ©1986

Preporučljivo je konzultirati zastupnika u području prava intelektualnog vlasništva da bi se utvrdilo može li određeni dizajn biti smatran trodimenzionalnim žigom.

Zaštita žigom ima prednost u tomu što ona može biti obnavljana neograničeno, a zaštita industrijskog dizajna je na snazi u ograničenom vremenskom razdoblju (obično od 10 do 25 godina). Također, može postojati razlika u troškovima između registracije žiga i zaštite industrijskog dizajna. Ovisno o pravnom sustavu, ta dva oblika zaštite mogu koegzistirati.

Štiti li zakon o nelojalnoj konkurenciji vaš dizajn?

U mnogim je zemljama industrijski dizajn često zaštićen prema zakonu o nelojalnoj konkurenciji. Na taj način dizajn može biti zaštićen od djela nelojalne konkurencije uključujući, naročito, doslovno kopiranje i djela koja dovode do zabune, djela oponašanja ili korištenja tuđeg ugleda. Ipak, zaštita prema zakonu o nelojalnoj konkurenciji je najčešće značajno slabija i prekršaj se teže dokazuje.

Aneks I – Korisne internetske stranice

Za više informacija o:

- drugim pitanjima vezanim za intelektualno vlasništvo iz poslovne perspektive:
www.wipo.int/sme/
- industrijskom dizajnu uopće:
www.wipo.int/about-ip/en/
- praktičnim aspektima koji se odnose na registraciju industrijskog dizajna pogledajte listu internetskih stranica državnih i regionalnih ustanova za intelektualno vlasništvo u Aneksu II. ili:
www.wipo.int/directory/en/urls/jsp
- Haaškom sporazumu o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna:
www.wipo.int/hague/en/
- Locarnskom sporazumu o uspostavi međunarodne klasifikacije za industrijski dizajn:
www.wipo.int/classifications
(prema Locarnskom sporazumu)
- arbitraži i posredovanju:
<http://arbiter.wipo.int/>

ANEKS II - Internetske adrese

Državne i regionalne ustanove za intelektualno vlasništvo

Afrička organizacija za intelektualno vlasništvo(OAPI)	www.oapi.wipo.net
Albanija	www.alpto.gov.al
Alžir	www.inapi.org
Andora	www.ompaa.ad
Argentina	www.inpi.gov.ar
Armenija	www.armpatent.org
Australija	www.ipaustralia.gov.au
Austrija	www.patent.bmvit.gv.at
Bahrein	www.gulf-patent-office.org.sa/bahrainframe.htm
Barbados	www.caipo.gov.bb
Belgija	www.mineco.fgov.be
Belize	www.belipo.bz
Beneluks	www.boi.int
Benin	www.oapi.wipo.net
Bjelorusija	www.belgospatent.org/english/about/history.html
Bocvana	www.aripo.org
Bolivija	www.senapi.gov.bo
Brazil	www.inpi.gov.br
Bugarska	www.bpo.bg
Burkina Faso	www.oapi.wipo.net
Burundi	www.oapi.wipo.net
Cipar	www.mcit.gov.cy/mcit/drcor/drcor.nsf
Crna Gora	
Čad	www.oapi.wipo.net
Češka	www.upv.cz
Čile	www.dpi.cl
Danska	www.dkpto.dk
Demokratska Republika Kongo	www.oapi.wipo.net
Dominikanska Republika	www.seic.gov.do/onapi
Egipat	www.egypt.gov.eg
El Salvador	www.cnr.gob.sv
Estonija	www.epa.ee
Euroazijski ured za patente	www.eapo.org

Europska unija (Ured za harmonizaciju unutarnjeg tržišta – OHIM)	www.oami.eu.int
Europski ured za patente	www.epo.org
Filipini	www.ipophil.gov.ph
Finska	www.prh.fi
Francuska	www.inpi.fr
Gabon	www.oapi.wipo.net
Gambija	www.aripo.org
Gana	www.aripo.org
Grčka	www.obj.gr
Gruzija	www.sakpatenti.org.ge
Honduras	www.sic.gob.hn/pintelec/indice.htm
Hrvatska	www.dziv.hr
Indija	www.ipindia.nic.in
Indonezija	www.dgip.go.id
Irska	www.patentsoffice.ie
Island	www.patent.is/focal/webguard.nsf/key2/indexeng.html
Italija	www.uibm.gov.it
Izrael	www.justice.gov.il
Jamajka	www.jipo.gob.jm
Japan	www.jpo.go.jp
Jemen	www.most.org.ye
Jordan	www.mit.gov.jo
Južna Afrika	www.cipro.gov.za
Kambodža	www.moc.gov.kh
Kamerun	www.oapi.wipo.net
Kanada	www.opic.gc.ca
Kazahstan	www.kazpatent.org/english
Kenija	www.aripo.org
Kina	www.sipo.gov.cn
Kina (žigovi)	www.saic.gov.cn
Kina: Hong Kong (SAR)	www.ipd.gov.hk
Kina: Macao (SAR)	www.economia.gov.mo
Kolumbija	www.sic.gov.co
Kongo	www.oapi.wipo.net
Koreja	www.kipo.go.kr
Kostarika	www.registracional.go.cr

Kuba	www.ocpi.cu
Kuvajt	www.gulf-patent-office.org.sa
Laoska Narodna Demokratska Republika	www.stea.la.wipo.net
Latvija	www.lrpv.lv
Lesoto	www.aripo.org
Libanon	www.economy.gov.lb
Lihtenštajn	www.european-patent-office.org
Litva	www.vpb.lt
Luksemburg	www.etat.lu/ec
Mađarska	www.mszh.hu/english/index.html
Makedonija	www.ippo.gov.mk
Malavi	www.aripo.org
Malezija	www.mipc.gov.my
Mali	www.oapi.wipo.net
Maroko	www.ompic.org.ma
Meksiko	www.impi.gob.mx
Moldova	www.agepi.md
Monako	www.european-patent-office.org/patlib/country/monaco
Mozambik	www.aripo.org
Namibija	www.aripo.org
Nepal	www.ip.np.wipo.net
Niger	www.oapi.wipo.net
Nizozemska	www.octroocentrum.nl
Norveška	www.patentstyret.no
Novi Zeland	www.iponz.govt.nz
Njemačka	www.dpma.de
Obala Slonovače	www.oapi.wipo.net
Oman	www.gulf-patent-office.org.sa
Panama	www.digerpi.gob.pa
Peru	www.indecopi.gob.pe
Poljska	www.business.gov.pl/intellectual,property,protection,90.html
Portugal	www.inpi.pt
Rumunjska	www.osim.ro
Ruska Federacija	www.rupto.ru
Saudijska Arabija	www.gulf-patent-office.org.sa
Senegal	www.oapi.wipo.net
Sijera Leone	www.aripo.org

Singapur	www.ipos.gov.sg
Sirija	www.himaya.net
Sjedinjene Američke Države	www.uspto.gov
Slovačka	www.indprop.gov.sk
Slovenija	www.uil-sipo.si/Default.htm
Somalija	www.aripo.org
Srbija	www.yupat.sv.gov.yu
Srednjoafrička Republika	www.oapi.wipo.net
Sudan	www.aripo.org
Svaziland	www.aripo.org
Sveti Vincent i Grenadini	196.1.161.62/govt/cipo/index.asp
Španjolska	www.oepm.es
Švedska	www.prv.se
Švicarska	www.ige.ch
Tadžikistan	www.tipat.org
Tajland	www.ipthailand.org
Tanzanija	www.aripo.org
Togo	www.oapi.wipo.net
Trinidad i Tobago	www.ipo.gov.tt/home.asp
Tunis	www.inorpi.ind.tn
Turkmenistan	www.eapo.org
Turska	www.turkpatent.gov.tr
Uganda	www.aripo.org
Ujedinjeni Arapski Emirati	www.gulf-patent-office.org.sa
Ujedinjeno Kraljevstvo	www.patent.gov.uk
Ukrajina	www.sdip.gov.ua
Urugvaj	www.dnpi.gub.uy
Uzbekistan	www.patent.uz
Venecuela	www.sapi.gov.ve
Zambija	www.aripo.org
Zimbabve	www.aripo.org

Napomena:

Ažurirane informacije možete pronaći na stranici

www.wipo.int/members/en ili www.wipo.int/directory/en/urls.jsp

Aneks III – Locarnski sporazum

Medunarodna klasifikacija industrijskog dizajna prema Locarnskom sporazumu

LISTA KLASA

1. Prehrambeni proizvodi
2. Odjevni predmeti i krojački pribor
3. Predmeti za putovanje, futrole, suncobrani i osobni predmeti, koji nisu obuhvaćeni drugim razredima
4. Četkarski proizvodi
5. Tekstilni proizvodi u metraži, folije od plastičnog ili prirodnog materijala
6. Namještaj
7. Predmeti za kućanstvo koji nisu obuhvaćeni drugim razredima
8. Alati i sitna metalna roba
9. Ambalaže i posude za transport ili za prenošenje robe
10. Urarski proizvodi i ostali instrumenti za mjerenje, kontrolu i signalizaciju
11. Ukrasni predmeti
12. Sredstva za prijevoz ili podizanje tereta
13. Aparati za proizvodnju, distribuciju i transformaciju električne energije
14. Aparati za registriranje, telekomunikaciju ili za obradu informacija
15. Strojevi koji nisu obuhvaćeni drugim razredima
16. Fotografski, kinematografski i optički proizvodi
17. Glazbeni instrumenti
18. Tiskarski i uredski strojevi
19. Papirnati proizvodi, uredski artikli, oprema za umjetnike i obučavanje
20. Oprema za prodaju ili za reklamiranje, oznake
21. Igre, igračke, šatori i sportski artikli
22. Oružje, pirotehnički artikli, pribor za lov, ribolov i za uništavanje štetočina
23. Instalacije za distribuciju tekućina, sanitarne instalacije, instalacije za grijanje, ventilaciju ili klimatizaciju, kruta goriva
24. Medicinska i laboratorijska oprema
25. Građevine i građevinski elementi
26. Rasvjetni aparati
27. Duhan i artikli za pušače
28. Farmaceutski i kozmetički proizvodi, toaletni pribor i oprema
29. Protupožarni uređaji i oprema, uređaji i oprema za sprečavanje nesretnih slučajeva i za spašavanje
30. Artikli za njegu i držanje životinja
31. Strojevi i aparati za pripremanje hrane i napitaka, koji nisu obuhvaćeni drugim razredima
- 99 Razno

Napomena:

Ažurirane informacije možete pronaći na stranici:
www.wipo.int/hague/en/general/classification/html

Priručnici iz edicije „Primjena intelektualnog vlasništva u poslovanju“:

1. Kako se stvara žig: Uvod u žigove za mala i srednja poduzeća. Publikacija WIPO-a broj 900
2. Dopadljiv izgled: Uvod u industrijski dizajn za mala i srednja poduzeća. Publikacija WIPO-a broj 498
3. Izumjeti budućnost: Uvod u patente za mala i srednja poduzeća. Publikacija WIPO-a broj 917
4. Kreativan izraz: Uvod u autorsko i srodna prava za mala i srednja poduzeća. Publikacija WIPO-a broj 918

Sve publikacije se mogu naći u e-knjižnici WIPO-a na adresi: www.wipo.int/ebookshop

Druge publikacije na temu intelektualnog vlasništva dostupne su na:

www.wipo.int/sme/en/ i

www.wipo.int/sme/en/documents/wipo_sme_newsletter.html

Napomena: Informacije sadržane u ovom priručniku nisu zamjena za stručne pravne savjete. Njegov glavni cilj je pružanje osnovnih informacija.

Institut za intelektualno vlasništvo BiH © 2008

Izvorno izdanje na engleskom jeziku - WIPO © 2006

Bez pisane dozvole nositelja autorskog prava nijedan dio ove publikacije ne može biti umnožen, niti emitiran ni u jednom obliku, niti bilo kojim sredstvom, elektronskim ili mehaničkim, osim na zakonom propisan način.

Aneks IV - Haaški sporazum

Članice Haaškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna (od kolovoza 2006)

Belgija	Maroko
Belize	Monako
Benin	Mongolija
Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija	Namibija
Bugarska	Niger
Crna Gora	Nizozemska
Demokratska Narodna Republika Koreja	Njemačka
Egipat	Obala Bjelokosti
Estonija	Republika Moldavija
Francuska	Rumunjska
Gabon	Senegal
Grčka	Singapur
Gruzija	Slovenija
Hrvatska	Srbija
Indonezija	Surinam
Island	Sveta Stolica
Italija	Španjolska
Kirgistan	Švicarska
Letonija	Tunis
Lihtenštajn	Turska
Luksemburg	Ukrajina
Mađarska	
Mali	Države članice: 44

Napomena: Ažurirane informacije možete pronaći na internetskoj stranici www.wipo.int/madrid/en/members/

Ovo izdanje je prevedeno i tiskano uz izričito prethodno dopuštenje Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), vlasnika autorskog prava, na osnovu izvorne verzije na engleskom jeziku koja je dostupna na www.wipo.int/sme/en/documents/guides/. WIPO ne preuzima ni moralnu ni materijalnu odgovornost za točnost prijevoda ili bilo koju drugu adaptaciju ovog izdanja.

Sva odgovornost je na Institutu za intelektualno vlasništvo BiH.